

Materiały do poznania sówkowatych (Lepidoptera, Noctuidae) Pojezierza Lubuskiego

Contribution to the knowledge of the noctuid moths (Lepidoptera, Noctuidae)
of the Lubuskie Lake District

Mariusz MLECZAK¹, Janusz NOWACKI²

¹ Nowy Dworek 41, 66- 200 Świebodzin, mmlecza@o2.pl

² Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, Janusz.nowacki@up.poznan.pl, ORCID: 0000-0003-0221-0282

KEY WORDS: Lepidoptera, Noctuidae, new records, Lubuskie Lake District, Poland.

Obszar zachodniej Polski, poczynając od Pomorza Zachodniego po Dolny Śląsk, należy do stosunkowo dobrze poznanych pod względem rozszedlenia sówkowatych (Lepidoptera, Noctuidae). Jest to efektem licznych badań przeprowadzonych nad rozszedleniem przedstawicieli tej rodziny motyli w okresie pierwszej połowy XX wieku przez lepidopterologów niemieckich. Badania te podsumowane zostały w monograficznych opracowaniach dla Pomorza Zachodniego (URBAHN i URBAHN 1939) oraz dla Dolnego Śląska (WOLF 1935-1944). Ponowna intensyfikacja badań nad motylami zachodniej Polski nastąpiła na przełomie XX i XXI wieku, co zaowocowało szeregiem publikacji (BUSZKO i NOWACKI 2017). Choć obszar zachodniej Polski wydaje się być stosunkowo dobrze poznany pod względem rozszedlenia Noctuidae, to jednak należy zwrócić uwagę na słabiej rozpoznaną faunę sówek Pojezierza Lubuskiego.

Poniżej przedstawiono nowe stanowiska czterech, rzadkich w kraju gatunków sówkowatych stwierdzonych po raz pierwszy na obszarze Pojezierza Lubuskiego. Wszystkie zaprezentowane osobniki odłowione zostały na światło i znajdują się w zbiorze pierwszego autora.

Athetis lepigone (MÖSCHLER, 1860)

- WT39 Nowy Dworek ad Świebodzin: 21 VII 2017 (1 ex.), 10 V 2020 (1 ex.), 6 V 2022 (1 ex.), 7 V 2022 (1 ex.).

Gatunek 20 lat wcześniej wykazany po raz pierwszy z Polski na izolowanych stanowiskach na Lubelszczyźnie, Podlasiu i Polesiu. Od tego czasu

wykazał się wyraźną ekspansją w kierunku zachodnim i aktualnie spotykany jest na pojedynczych stanowiskach na znacznym obszarze Polski sięgając po Śląsk i Wielkopolskę (NOWACKI i in. 2001, NOWACKI i WASILUK 2004, NOWACKI 2006, LARYSZ 2007, NOWACKI i PAŁKA 2013, NOWACKI i WĄSALA 2021, WĄSALA i MATUSZEWSKI 2021). Stanowisko na Pojezierzu Lubuskim jest aktualnie najdalej wysuniętym na północny zachód w Polsce.

Oria musculosa (HÜBNER, 1808)

- WT39 Nowy Dworek ad Świebodzin, 2 VII 2012, 1 ex..

Gatunek o zasięgu pontomedyterraneanym, który występuje w południowej części środkowej Europy. W Polsce wykazany dotychczas jako bardzo rzadki jedynie z południowo-wschodnich regionów kraju (KARPOWICZ 1928, NOWACKI i PAŁKA 1994, NOWACKI i HOŁOWIŃSKI 1999).

Atethmia centrago (HAWORTH, 1809)

- WT39 Nowy Dworek ad Świebodzin: 28 VIII 2013 (1 ex.), 2 IX 2016 (2 ex.), 24 VIII 2019 (1 ex.), 28 VIII 2020 (1 ex.), 29 VIII 2020 (1 ex.), 29 VIII 2022 (1 ex.),
- WT39 Glińsk ad Świebodzin, 21 VIII 2003, 1 ex..

Gatunek występujący lokalnie na pojedynczych stanowiskach w różnych regionach Polski. Najliczniej spotykany w Wielkopolsce, a poza tym na Lubelszczyźnie, Mazowszu, Górnym Śląsku i Śląsku Opolskim (NOWACKI i HOŁOWIŃSKI 2010, KLIMEK

2014, NOWACKI i WĄSALA 2018, LARYSZ i MAROŃ 2019, BĄKOWSKI i PIĄTEK 2022).

Violaphotia molothina (ESPER, 1789)

– WT39 Nowy Dworek ad Świebodzin, 20 V 2012, 1 ex.

Gatunek o zasięgu europejskim, występujący w zachodniej i środkowej Europie. W Polsce spotykany lokalnie, szczególnie na obszarach wydm śródłódowych pokrytych wrzosowiskami. Współcześnie występowanie potwierdzone na obszarze Borów Dolnośląskich, Lasów Janowskich i Puszczy Sandomierskiej (NOWACKI i in. 1997, KOKOT i HYJEK 2011, NOWACKI i PAŁKA 2015).

BIBLIOGRAFIA

- BĄKOWSKI M., PIĄTEK W. 2022. Rzadkie oraz nowe dla województwa mazowieckiego gatunki motyli (Lepidoptera) odnotowane w Puszczy Kozienickiej. *Acta Entomologica Silesiana*, **30** (online 028): 1-4.
- BUSZKO J., NOWACKI J. (red.) 2017. A Distributional Checklist of the Lepidoptera of Poland. *Polish Entomological Monographs*, **13**: 1-222.
- KLIMEK K. 2014. Nowe stanowiska *Aethmia centrigo* (HAWORTH, 1809) (Lepidoptera: Noctuidae) w południowej Polsce na terenie województwa opolskiego. *Acta Entomologica Silesiana*, **22**: 60.
- KOKOT A., HYJEK A. 2011. Motyle większe (Macrolepidoptera) Borów Dolnośląskich. *Przyroda Sudetów*, **14**: 83-110.
- LARYSZ A. 2007. *Proxenus lepigone* (MOSCHLER, 1860) (Lepidoptera: Noctuidae), nowy przedstawiciel sówkowatych na Śląsku. *Acta Entomologica Silesiana*, **14-15**: 84.
- LARYSZ A., MAROŃ J. 2019. Materiały do znajomości fauny motyli (Lepidoptera) Polski. Część I. *Acta Entomologica Silesiana*, **27** (online 028): 1-6.
- KARPOWICZ S. 1928. A checklist of the Lepidoptera of the Sandomierz region, part II. *Polskie Pismo Entomologiczne*, **7**: 93-122.
- NOWACKI J. 2006. Materiały do poznania sówek (Lepidoptera: Noctuoidea: Nolidae, Noctuidae) wschodniej Polski. *Wiadomości Entomologiczne*, **25**: 175-178.
- NOWACKI J., FUGLEWICZ E., FUGLEWICZ S., 1997. Nowe stanowiska interesujących gatunków sówkowatych (Lepidoptera: Noctuidae) w zachodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **16**: 57.
- NOWACKI J., HOŁOWIŃSKI M. 1999. Sówkowate (Lepidoptera, Noctuidae) Lasów Sobiborskich na obszarze Polskiego Polesia. *Wiadomości Entomologiczne*, **18** (Supl. 1): 1-60.
- NOWACKI J., HOŁOWIŃSKI M., PAŁKA K. 2001. *Aethis lepigone* (MÖSCHLER) (Lepidoptera: Noctuidae) a noctuid moth new to the Polish fauna. *Polish Journal of Entomology*, **70**: 271-275.
- NOWACKI J., HOŁOWIŃSKI M. 2010. Sówkowate (Lepidoptera: Noctuidae) nowe dla Lasów Sobiborskich na obszarze Polskiego Polesia. *Wiadomości Entomologiczne*, **29**: 300.
- NOWACKI J., PAŁKA K. 1994. Nowe stanowisko *Oria musculosa* (HÜBNER, 1808) (Lepidoptera, Noctuidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **13**: 136.
- NOWACKI J., PAŁKA K. 2013. Materiały do poznania rozszedlenia sówkowatych (Lepidoptera: Noctuidae) wschodniej Polski. *Wiadomości Entomologiczne*, **32**: 139-146.
- NOWACKI J., PAŁKA K. 2015. Noctuid moths (Lepidoptera: Noctuoidea: Nolidae, Erebidae, Noctuidae) of the Nowa Dęba Military Training Area in the Sandomierz Primeval Forest (south-eastern Poland). *Fragmenta Faunistica*, **58**: 21-36.
- NOWACKI J., WASILUK D. 2004. Sówkowate (Lepidoptera, Noctuidae) środkowego Podlasia. *Wiadomości Entomologiczne*, **23** (Supl. 1): 1-54.
- NOWACKI J., WĄSALA R. 2018. The noctuids (Lepidoptera, Noctuoidea: Erebidae, Nolidae, Noctuidae) of Wielkopolska. *Polish Entomological Monographs*, **15**: 1-96.
- NOWACKI J., WĄSALA R. 2021. The noctuids (Lepidoptera: Noctuoidea: Erebidae, Nolidae, Noctuidae) of the Świętokrzyskie Mountains in Poland. *Polish Entomological Monographs*, **19**: 1-93.
- URBAHN E., URBAHN H. 1939. Die Schmetterlinge Pommerns mit einem vergleichenden Überblick über den Ostseeraum. *Stettiner Entomologische Zeitung*, **100**: 185-826.
- WĄSALA R., MATUSZEWSKI Ł. 2021. Uzupełnienie danych Dotyczących rozmieszczenia sówek (Lepidoptera, Noctuoidea: Erebidae, Noctuidae) w dolinie Rzeki Bogdanki, na terenie Poznania w Wielkopolsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **40** (4): online 14A: 15-18.
- WOLF P. 1935-1944. Die Grossschmetterlinge Schlesiens, Teil 3. Band I-II. Auf Veranlassung des Vereins für schlesische Insektenkunde zu Breslau. Karl Vater, Breslau: 161-344.

Wpłynęło: 8 maja 2023
Zaakceptowano: 20 czerwca 2023